

Nr. 02 din 29.01.2019
Director,
dr. hab. Nina CORCINSCHI

Aprobat
prin hotărârea Consiliului științific,
proces-verbal nr. 02 din 29.01.2019

CODUL DE ETICĂ ȘI DEONTOLOGIE PROFESIONALĂ

CAPITOLUL 1. DISPOZIȚII GENERALE

- 1.1. Prezentul Cod de etică și deontologie profesională (în continuare – Codul de etică) este elaborat în conformitate cu Legislația Republicii Moldova în domeniul cercetării-inovării și educației – Capitolul II, Art. 7 al *Codului Nr. 152 din 17.07.2014 al Educației al Republicii Moldova*; Art. 155, 156 al *Codului Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*; Anexa la Decizia CC al ANACEC nr. 7 din 18 decembrie 2018: *Codul de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic* și cu tratatele internaționale cu atribuții în domeniu la care Republica Moldova este parte, cu respectarea drepturilor omului și cu cerințele exercitării responsabilităților individuale.
- 1.2. Codul de etică ia în considerare reglementările și standardele internaționale privind etica în cercetarea științifică, inclusiv Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (Art. 8 (1), (2); Art. 10 (1); Art. 21 (1)), Carta Europeană a Cercetătorilor și Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor (p. 7, 8, conform *Principiilor și Condițiilor Generale, aplicabile Cercetătorilor*), Cele mai bune practici pentru asigurarea integrității științifice și prevenirea conduitei incorecte, Bunele practici în domeniul cercetării științifice.
- 1.3. Codul de etică are rolul de a preciza principiile, responsabilitățile și procedurile, astfel încât cercetarea științifică și inovarea din cadrul Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” să se desfășoare în conformitate cu exigențele Spațiului European al Cunoașterii și cu principiile etice acceptate de comunitatea științifică internațională.

CAPITOLUL 2. TERMENI DE BAZĂ

- (a) **buna practică** – respectarea ansamblului de acte normative care reglementează buna conduită în cercetarea științifică;
- (b) **confidențialitate** – respectarea caracterului confidențial al informațiilor, cunoștințelor cu care se operează, păstrarea secretului asupra cercetării științifice în desfășurare sau recent finalizate etc.;
- (c) **conflict de interese** – situația de incompatibilitate în care se află o persoană juridică sau fizică care are un interes personal ce influențează imparțialitatea, obiectivitatea etc.

- (d) **evaluare** – aprecierea rezultatelor cercetării științifice prin folosirea unor criterii calitative și cantitative, cum ar fi prestigiul revistei, jurnalului etc., numărul de citări, impactul asupra societății, sau asupra mediului ambiant etc.;
- (e) **integritate** – politica cercetătorilor individuali, a unităților și instituțiilor de cercetare-dezvoltare și a asociațiilor cu preocupări în domeniul cercetării și/sau valorificării rezultatelor științifice pentru respectarea demnității umane, a valorilor intrinseci ale științei, a animalelor și a mediului înconjurător;
- (f) **normă legală** – prevedere legală care restrânge libertatea în cercetarea științifică, cum ar fi legile de respectare a demnității umane, a informației private etc.;
- (g) **plagiat** – însușirea ideilor, metodelor, procedurilor, tehnologiilor, rezultatelor unei persoane, indiferent de calea prin care acestea au fost obținute, prezentându-le drept creație personală; violarea proprietății intelectuale prin însușirea abuzivă de idei ale altuia (altora);
- (h) **probitate intelectuală** – neacceptarea falsificării de rezultate științifice, neînsușirea de idei sau rezultate ale cercetării științifice, divulgarea conflictelor de interese etc., cu scopul de a nu induce în eroare comunitatea științifică și de a nu crea prejudicii societății;
- (i) **responsabilitate** – responsabilitatea pentru păstrarea integrității în cercetare;
- (j) **sanctiune** – sancțiune aplicată persoanei fizice sau juridice, care nu respectă reglementările bune conduite în activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare;
- (k) **standard științific** – normă sau ansamblu de norme care reglementează buna conduită în cercetarea științifică (alți termeni și definiții – *Codul de etică și deontologie profesională a personalului științific și științifico-didactic*. <http://www.cnaa.md/normative-acts/normative-acts-anacec-attestation/ethical-code/>; *Codul general de etică în cercetarea științifică*. www.acad.ro/consiliuCercetare/.../ccc2007-0913-IEI-CodEtica.doc).

CAPITOLUL 3. PRINCIPII GENERALE ÎN ACTIVITATEA ȘTIINȚIFICĂ

- 3.1. Buna conduită este asigurată de respectarea următoarelor principii generale: principiul libertății de cercetare; principiul demnității; principiul integrității; principiul precauției; principiul responsabilității și cel al binefacerii; principiul atitudinii profesionale; principiul bunelor practici și a dezvoltării profesionale continue; principiul exploatării și diseminării rezultatelor etc.
- 3.2. Cinstea cercetătorului față de propria persoană și față de ceilalți cercetători constituie un principiu etic de bază pentru buna conduită în cercetarea științifică. Necinstea poate conduce la o imagine nepotrivită a științei și poate altera încrederea reciprocă a cercetătorilor.
- 3.3. Principiul demnității constă în obligația de a desfășura activitățile de cercetare-dezvoltare manifestând respect față de sine și față de personalitatea colegilor, față de om, în general, ca valoare supremă.
- 3.4. Principiul integrității constă în exercitarea activității cu onestitate, corectitudine și spirit colegial, în deplină concordanță cu celelalte principii etice, fără nicio ingerință din afară. Cercetătorii trebuie să adere la practicile etice recunoscute și principiile fundamentale ale eticii, corespunzătoare disciplinei (disciplinelor) lor.
- 3.5. Cooperarea și colegialitatea în grupurile de cercetare științifică reprezintă o protecție față de erorile științifice și față de fraudă, asigurând transparența rezultatelor și conducând la creșterea valorii produselor științifice.

- 3.6. Sabotajul în cercetarea științifică reprezintă o crimă instituțională sau individuală și este pedepsit conform legislației juridice în domeniu (alte principii – v. *Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare*. http://www.cnaa.md/files/normative-acts/normative-acts-cnaa/normative-acts-cnaa-doctoral/cod_etica.pdf; *Codul general de etică în cercetarea științifică*. www.acad.ro/consiliuCercetare/.../ccc2007-0913-IEI-CodEtica.doc).
- 3.7. Asigurarea normelor de bună conduită reprezintă respectarea tuturor principiilor stipulate anterior.

CAPITOLUL 4. ABATERILE DE LA NORMELE DE BUNĂ CONDUITĂ ȘI SANȚIUNI

- 4.1. Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu” își rezervă dreptul de a crea o Comisie de etică care va coordona procedurile de constatare a abaterilor și de identificare a cazurilor de *conduită științifică necorespunzătoare* și va aplica sancțiuni în funcție de gradul de severitate a abaterilor comise.
- 4.2. Termenul *conduită științifică necorespunzătoare* presupune:
1. Plagiarea rezultatelor sau a publicațiilor altor autori.
  2. Preluarea integrală sau parțială a rezultatelor cercetării unui alt autor și prezentarea acestora ca rezultat al propriei cercetări.
  3. Modificarea intenționată a rezultatelor unei cercetări, citarea unor articole inexistente;
  4. Modificarea datelor din dosarul personal de concurs/angajare și includerea unor date nereale în CV-ul personal.
  5. Includerea în lista de autori a unei publicații științifice a unuia sau mai multor coautori care nu au contribuit semnificativ sau deloc la publicație ori excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la publicație.
  6. Utilizarea activității de cercetare științifică în scopuri contrare intereselor sau securității Institutului, în scopuri nocive, antisociale, defăimătoare, distructive etc.
  7. Abaterile de la normele de buna conduită:
    - Crearea conștientă a situațiilor de conflict în colectivul în care se profesază (*Carta Europeană a Cercetătorilor și Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor* – p. 7, 8, conform *Principiilor și Condițiilor Generale, aplicabile Cercetătorilor*: principiul *Responsabilității* și principiul *Bunei practici în cercetare*; Art. 155 (g) al *Codului Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*).
    - Difuzarea informațiilor denaturate (Art. 155 (k) al *Codului Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*).
    - Nerespectarea confidențialității (difuzarea informațiilor care țin de activitatea Institutului și la care au acces) (Art. 135 (p) al *Codului Nr. 152 din 17.07.2014 al Educației al Republicii Moldova*; Art. 155 (j) al *Codului Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*; *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene* – Art. 8 (1)).
    - Abuzul de autoritate cu diverse efecte.
    - Obstrucționarea activității Comisiei de etică sau de evaluare a performanței etc.;

- Împiedicarea sau sabotarea activității de cercetare-dezvoltare a altor persoane sau sabotarea activității la nivel de Institut (nerespectarea atribuțiilor stipulate în fișa de post; nerealizarea în termenele stabilite a planului individual de activitate, neprezentarea la termen a raportului etc.; refuzul implicării în manifestările științifice din cadrul Institutului etc., neîndeplinirea unor sarcini în termenele stabilite).
- Interpretarea deliberat distorsionată a evenimentelor desfășurate în cadrul Institutului și deformarea concluziilor.
- Discriminarea pe criterii de vârstă, etnie, sex, origine socială, orientare politică sau religioasă, orientare sexuală, grad/titlu ori alte tipuri de discriminare, în cadrul manifestărilor, evenimentelor, ședințelor din cadrul Institutului (*Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene* – Art. 10 (1); Art. 21 (1); Art. 135 (i), (n) al Codului Nr. 152 din 17.07.2014 al Educației al Republicii Moldova).
- Abuzul de autoritate pentru a impune nejustificat propriile teorii, concepte sau rezultate asupra persoanelor din subordine.
- Complicitatea în abaterile săvârșite de alții.
- Atacurile personale (ofense verbale și nonverbale) sau afirmațiile calomniatoare la adresa colegilor din cadrul Institutului.
- Reprezentarea intenționată a părerilor personale drept puncte de vedere ale întregului colectiv al Institutului (sau a unei părți).
- Comportamentul insultător (ridicarea vocii până la strigăt/răcnet, utilizarea unui limbaj indecent) și hărțuirea sub orice formă de manifestare față de orice angajat din cadrul Institutului.
- Indisponibilitatea de a instrui/ghida tinerii cercetători științifici și de a transmite cunoștințele și experiența din domeniile cercetării și inovării (Art. 155 (e) al *Codului Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*).

4.3. Sancțiunile au rolul de a preveni cazurile de conduită științifică necorespunzătoare, de a păstra prestigiul cercetării științifice și al Institutului.

4.4. Principalele sancțiuni sunt:

- (a) îndepărtarea persoanei/persoanelor din echipa de realizare a proiectului;
- (b) retragerea tuturor lucrărilor publicate prin încălcarea regulilor de bună conduită științifică;
- (c) mustrarea scrisă;
- (d) retrogradarea din funcție;
- (e) suspendarea din funcție;
- (f) concedierea;

4.5. Nerespectarea de către angajații Institutului a prevederilor *Codului de etică și deontologie profesională* constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă și a statutului Institutului și se sancționează în conformitate cu prevederile acestuia (Art. 135 (8) al Codului Nr. 152 din 17.07.2014 al Educației al Republicii Moldova).

CAPITOLUL 5. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

- 5.1. Prezentul cod intră în vigoare în data aprobării acestuia în ședința Consiliului științific al Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”.

Bibliografie:

1. *Bunele practici în domeniul cercetării științifice*, <http://archives.esf.org/publications/science-policy-briefings.html> (vizitat la 21.01.2019)
2. *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0389:0403:RO:PDF> (vizitat la 15.01.2019)
3. *Carta Europeană a Cercetătorilor și Codul de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor*, <http://usm.md/wp-content/uploads/2015/04/CartaCercetatoruluiCodul-de-Conduita.pdf> (vizitat la 15.01.2019)
4. *Cele mai bune practici pentru asigurarea integrității științifice și prevenirea conduitei incorecte*, <http://www.oecd.org/science/inno/40188303.pdf> (vizitat la 21.01.2019)
5. *Codul de etică și deontologie profesională a cercetătorilor și cadrelor universitare*. http://edu.asm.md/tc_userfiles/COD%20de%20etica%20si%20deontologie.PDF (vizitat la 15.01.2019)
6. *Codul general de etică în cercetarea științifică*. www.acad.ro/consiliuCercetare/.../ccc2007-0913-IEI-CodEtica.doc (vizitat la 15.01.2019)
7. *Codul Nr. 152 din 17.07.2014 Educației al Republicii Moldova*. <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=355156> (vizitat la 16.01.2019)
8. *Codul Nr. 259 din 15.07.2004 cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova*. <http://lex.justice.md/md/286236/> (vizitat la 16.01.2019)